

Kineska rudarska kompanija Zidin (Zijin Mining) kupuje od američke kompanije Friport MekMoran (Freeport McMoran) donju zonu nalazišta rezervi bakra i zlata "Čukaru Peki" kod Bora za 390 miliona dolara čime će postati jedini vlasnik tog nalazišta.

Na tom nalazištu Zidin planira otvaranje rudnika bakra, a eksploatacija se, kako najavljuju iz Vlade Srbije, očekuje za godinu ili dve.

Zidin, jedan od najvećih kineskih proizvođača zlata a drugi po proizvodnji bakarne rude, koji je 2018. godine preuzeo lokalnog proizvođača bakra Rudarsko topioničarski basen (RTB) Bor, ovim novim projektom širi svoje uporište u Srbiji.

"Ovo je potez kompanije koja želi da unapredi svoje poslovanje, ali se dešava u jednom širem kontekstu političkog partnerstva između dve države i kompanije iz Kine koja posluje u Srbiji više od godinu dana", kaže za Radio Slobodna Evropa (RSE) Stefan Vladisavljev, programski asistent u nevladinom Beogradskom fondu za političku izuzetnost (BFPI).

Zidin povećava rezerve bakra i zlata

Zidin je, naime, najavio da će od kompanije Friport MekMoran kupiti rezerve bakra i zlata u donjoj zoni "Čukaru Peki" dok već ima 100 odsto udela u gornjoj zoni ležišta koju je kupio krajem decembra 2018. godine za 1,4 milijarde dolara od kanadske kompanije Nevsun koja se bavi preradom teških metala.

U tom paketu kupovine Zidin je dobio i 60,4 procenta donje zone, dok je ostalo pripadalo Friportu.

Rudarska kompanija Friport, sa sedištem u Feniksu u Arizoni, potvrdila je za RSE da je započela transakciju za prodaju preostalog udela u istraživačkom projektu „Timok“, poznatijeg kao "Čukaru Peki" u Srbiji.

Freeport trenutno poseduje 39,6 posto donje zone, a nakon završetka studije izvodljivosti, udeo Freeporta porašće na 54 posto, navedeno je u odgovoru na upit RSE o ovoj transakciji. Zidin, čije je sedište u Šanghanu, u kineskoj provinciji Fudijen, će ovom transakcijom, čije okončanje u kineskoj kompaniji očekuju najkasnije 29. februara 2020. godine, znatno povećati resurse bakra i zlata.

Naime, ovaj potez će im, kako je saopštila kineska kompanija a prenela novinska agencija Rojters, povećati ukupne kontrolisane bakarne resurse za 7,72 miliona tona, ili 15,6 procenata, na procenjenu vrednost od 57,24 miliona tona, dok će se zlatni resursi povećati za 161 tonu, ili za 9,3 procenta na 1.889 tona.

Novi rudnik 'Čukaru Peki' za 'godinu, dve'

Dušan Simić, direktor kompanije "Jantar grupa" koja se bavi istraživanjem i savetovanjem u

oblastima geologije, rudarstva i zaštite životne sredine, kaže za RSE da je potencijal nalazišta "Čukaru Peki" veoma veliki.

"Na osnovu do sada objavljenih rezultata to je faktički ležište po veličini kao što je bilo borsko ležište bakra i zlata", navodi Simić.

Iz Vlade Srbije nije stigao odgovor na upit RSE o otvaranju rudnika kod Bora, dok je početkom novembra državni sekretar u Ministarstvu rudarstva i energetike Stevica Deđanski rekao da Zidin ubrzava aktivnosti za otvaranje rudnika bakra "Čukaru peki", te da se početak eksploatacije očekuje već za godinu ili dve.

"Od Zidina kao strateškog partnera RTB Bor očekujemo pojačani nivo investicija u eksploataciju mineralnih sirovina. Ta kompanija radi u 11 država širom sveta i jedna je od najdinamičnijih kineskih kompanija", rekao je Deđanski na otvaranju devete Međunarodne konferencije o mineralnim resursima u Srbiji.

Sporazum o razvoju projekta "Čukaru Peki", čija je početna investicija blizu 500 miliona dolara, potpisan je u kineskom gradu Sjamenu početkom septembra. Memorandum o razumevanju za razvoj gornje zone rudnika bakra "Timok" kod Bora, ("Čukaru Peki"), u ime Vlade Srbije potpisao je ministar rudarstva i energetike Aleksandar Antić, a sa kineske strane predsednik kompanije "Zidin majning grup" Đinh Čen.

Otvaranje rudnika je dobra stvar i za lokalnu samoupravu i za samu državu, navodi Dušan Simić iz Jantar grupe.

"Otvaranje rudnika pored radnih mesta koje generiše sam rudnik, generiše otprilike još pet puta toliko radnih mesta u raznim podizvođačkim kompanijama. Pored toga država dobija rudnu rentu koja kod nas iznosi 5 posto od prihoda, ne od profita, nego od prihoda kompanije od te rude koja se iskopava", objašnjava Simić.

Projekat nalazišta bakra i zlata "Čukaru Peki" kod Bora, je od izuzetne važnosti za Srbiju i predstavlja veliki ekonomski potencijal, rekao je početkom godine ministar energetike i rudarstva Aleksandar Antić.

On je u martu na Međunarodnom ministarskom samitu rudarstva u Torontu, kako je saopštilo resorno ministarstvo, rekao da Srbija ima veliki broj potencijalnih rudnih nalazišta, ali i savremeni zakonodavni okvir koji obezbeđuje sigurnost za investicije.

Antić je tada, pred oko 200 predstavnika rudarskih kompanija, rekao da je Srbija, prema istraživanju kanadskog instituta "Frejzer", na 4. mestu među evropskim zemljama po atraktivnosti za ulaganja u rudarski sektor.

'Zidin' u Srbiji ključan za 'Jedan pojas, jedan put'

Kada je u julu potpredsednik Nacionalne komisije za reforme i razvoj NR Kine, Ning Jizhe,

posetio kompaniju “Srbija Zidin Bor Koper” i obišao rudnike, topionice i rafinacije rekao je da je investicioni projekat Zidina u Srbiji ključan za Inicijativu “Jedan pojas, jedan put”, te da se nada da će ovaj projekat postati uzor kinesko-srpske saradnje. To je preneo list “Kolektiv” čiji je izdavač “Srbija Zidin Bor Koper”. Kompanija u Boru sada posluje pod tim imenom.

Dušan Simić iz Jantar grupe kaže, objašnjavajući razloge dolaska Zidina u Srbiju, da rudarstvo produkuje veliku dodatnu vrednost na uložena sredstva.

“Drugi razlog je da Kinezi hoće da budu blizu Evrope, tako da sigurno ima veze i sa Inicijativom ‘Pojas i Put’. Treće, Kinezima su potrebne sirovine za dalji razvoj njihove industrije”, navodi Simić.

Kineska kompanija Zidin preuzela je RTB Bor kao većinski vlasnik 18. decembra 2018. godine kada je uplatila 350 miliona dolara za dokapitalizaciju. Zidin je stekao 63 procenta vlasništva i obavezao se da u narednih šest godina investira 1,26 milijardi dolara, od čega bi 75 odsto trebalo da uloži u prve tri godine, kao i da će očuvati 5.000 radnih mesta. Zidin je odmah otplatio sve dugove RTB Bor u iznosu od oko 200 miliona dolara.

Ugovor o preuzimanju potpisali su ministar rudarstva i energetike u Vladi Srbije Aleksandar Antić i izvršni direktor Zidina Džordž Fang (George Fang).

Srpsko lobiranje za kineske investicije

RTB Bor, jedini proizvođač bakra i plemenitih metala u Srbiji, dobio je kupca u petom pokušaju, nakon četiri neuspele prodaje u više od 10 godina.

U novembru 2016. godine tadašnji premijer Srbije Aleksandar Vučić rekao je novinarima da je zamolio kineskog premijera Li Kečianganga da pomogne Srbiji da reši slučaj RTB Bor slično kao što su “pomogli” oko Železare.

Vučić se tada sreo sa Kečiangom na petom samitu šefova vlada zemalja Centralne i Istočne Evrope i Kine u Rigi u Letoniji.

“Ta inicijalna kupovina (RTB Bor, prim. aut.) je bila nešto što je bilo uslovljeno vrlo dobrim partnerstvom između Srbije i Kine. Potencijal koji Bor ima je veoma veliki zato što nalazišta koja su bila u vlasništvu RTB Bor prilikom kupovine, a i ona koja je Zidin kasnije kupio mogu obezbediti dugoročno snabdevanje rudama čak i do 50 godina”, kaže Stefan Vladislavljev, istraživač koji je svojevremeno radio na istraživanju “Saradnja Kine sa državama Zapadnog Balkana i Višegradske grupe”.

Vladislavljev navodi da najavljena kupovina Friporta govori da je Zidin prilično ozbiljno shvatio svoju poziciju u Srbiji i da želi da unapredi proizvodnju i poveća svoj uticaj i u okolnim državama.

“Kupovinom dodatnih nalazišta od Nevsuna i Friporta oni će faktički imati monopol nad rudarstvom u regionu Istočne Srbije”, ukazuje Vladislavljev.

Na pitanja RSE da li planiraju da kupe još neke rudnike u Srbiji, te da li planiraju da šire poslovanje na Balkanu iz centrale Zidina do trenutka zaključenja ovog teksta nije stigao odgovor.

Domaći zvaničnici kažu da Zidin već beleži rezultate u Srbiji. Kako je rekao državni sekretar u Ministarstvu rudarstva i energetike Stevica Deđanski RTB Bor je prošle godine proizveo 42.000 tona katodnog bakra iz sopstvenog koncentrata, a da se ove godine očekuje 47.000 tona.

On je dodao da se po završetku tog investicionog ciklusa i otvaranju rudnika Čukaru peki, očekuje proizvodnja od 200.000 do 250.000 tona, a možda i 300.000 tona.

“Povećala se proizvodnja, povećale su se investicije, ali na osnovu tvrdnje lokalnog stanovništva povećalo se i zagađenje vazduha u Boru. Tako da bi država trebalo da preduzme neke mere i vrši kontrolu nad tim”, navodi Dušan Simić iz Jantar grupe. Kineska kompanija se obratila javnosti početkom novembra navodeći da su “ekološki problemi u Boru postojali i mnogo pre preuzimanja RTB-a Bor od strane novog investitora”. Menadžment kompanije je tada saopštio da se svi planovi o značajnom kratkoročnom i dugoročnom poboljšanju ekoloških performansi proizvodnih kapaciteta kompanije odvijaju predviđenom dinamikom i u okviru zadatih rokova.

Zvaničnici Srbije u međuvremenu nastavljaju da lobiraju za kineske investicije.

Predsednik Srbije Aleksandar Vučić je prošle nedelje u Ženevi, gde je učestvovao na “Strateškom dijalogu o Zapadnom Balkanu” u organizaciji Svetskog ekonomskog foruma, rekao za TV Pink da se ponosi pozicijom Srbije, kao i da se ne stidi saradnje sa Rusijom i Kinom.

“Zašto bih se stideo saradnje sa Kinom i Rusijom. Zbog toga što neko ima nešto protiv? Baš me briga šta ćete da mislite”, poručio je Vučić.

Premijerka Srbije Ana Brnabić izjavila je za RTS, takođe prošle nedelje, po završetku posete Šangaju gde se održavao drugi Kineski međunarodni sajam izvoza EXPO, da očekuje još više kineskih investicija u Srbiji, a posebno u oblasti inovacija, tehnologije, istraživanja i razvoja svega onoga što će Srbiji doneti ubrzan razvoj i konkurentnu prednost u budućnosti.

Izvor: slobodnaevropa.org